

De wet van de zwetende ruggen

Over provocatieve pedagogiek

Waarom een leerling altijd maar bij zijn of haar handje vasthouden, als je hem/haar ook een (spreekwoordelijke!) schop onder hun hol kunt geven? Wees gewaarschuwd: na het lezen van dit betoog van Jan Ruigrok, kun je er zo maar eens van overtuigd zijn dat het werkt.

door Jan Ruigrok

Kent u de wet van de zweetende ruggen? Het principe ervan is simpel: hoe minder de leerling doet, hoe harder de leraar gaat werken. Leerlingen kennen de wet van de zweetende ruggen beter dan wie dan ook en sinds mensenheugenis slagen zij er in hem verborgen te houden voor leraren en andere pedagoogchelaars. Wanneer een leerling niets doet of lastig gedrag vertoont, stroomt binnen de kortste keren het zweet over de ruggen van leraren, ouders, schoolleiders, onderwijsinspectie en alle anderen die hem of haar een warm hart toedragen. En dat terwijl die leerlingrug zo droog blijft als het gehemelte van een carnavalsganger op Aswoensdag.

‘Het vuur van warme liefde laat pedagogenruggen zweeten’

Wie de wet van de zweetende ruggen doorziet, geniet van de mooiste dingen. Wanneer een leerling niet het beste uit zichzelf haalt, gaan al die pedagoogchelaars volop aan de slag om er desondanks iets moois van te brouwen. Zij voeden hun leerlingen met nuttige tips, beloningen, riante vooruitzichten, effectieve schema's, en beproefde hulpmiddelen die helpen, niettegenstaande de vermeende handicap, tot mooie resultaten te komen. Een 'vermeende handicap', ja, want vanuit het perspectief van de leerling gezien is het gewoon een kwestie van pure slimheid. Al was het alleen maar omdat al die begeleiders er iedere keer weer in slagen de leerling al dan niet met de hakken over de sloot het gewenste resultaat te laten behalen.

Warme liefde

Het is het vuur van warme liefde dat de pedagogenruggen laat zweeten. Warme liefde voor de leerling, warme liefde voor het vak. En niet in het minst, warme liefde voor henzelf, want wie gaat er niet nóg meer van zichzelf houden wanneer hij voor zoveel jonge mensen een brug over zeven sloten kan zijn? 'Iedere keer wanneer ik aan de rand van de afgrond sta, helpt mijn leraar me een stapje verder', weet de leerling. Hij warmt zich aan het liefdevolle vuur dat hem door moeilijke jaren van schoolstress, existentiële levensvragen en puberteit helpt. Geweldig ook om te zien wat voor mooie levenslessen een leerling hieruit haalt: als het er op aankomt, is er altijd iemand die me helpt, steunt en overeind houdt. Naarmate hij ouder wordt, ontwikkelt zich het vertrouwen dat hij altijd mensen zal tegenkomen die

betekenis ervaren door hem verder te helpen en hem uiteindelijk de rust geven om met in de ene hand zijn tablet en in de andere een versnapering languit op de bank te hangen.

Ook provocatieve begeleiding helpt de leerling stapjes verder, maar dan net de andere kant op. Wanneer een leerling wegzakt in het drijfzand van zijn eigen chaos, zal de provocatieve begeleider de wanorde net zo lang vergroten tot de leerling op de diepste bodem van het moeras vaste grond voelt waarop hij zich kan afzetten om van daaruit, zonder hulp van wie dan ook, boven zichzelf uit te stijgen. Door hen nog dieper in het moeras te duwen doet de begeleider een beroep op het primaire overlevingsinstinct van de mens dat in het huidig tijdsgewricht, met al die verwerende prinsjes en prinsesjes zo schromelijk in een vergeethoek is beland. Het resultaat is niet alleen dat het doel sneller bereikt is dan begeleiders voor mogelijk houden; alle resultaten bereikt de leerling niet dankzij, maar ondanks zijn begeleiders, waardoor zijn eigenwaarde exponentieel toeneemt. De provocatieve coach weigert de leerling te helpen omdat hij er voldoende vertrouwen in heeft dat de leerling zichzelf kan helpen. Hij ziet iedere tip en ieder advies aan een leerling als een brevet van onvermogen voor iemand die zelf weet wat het beste voor hem is.

‘Tja, wat moet u als betrokken pedagoogchelaar nu met dit verhaal’

Lauwe liefde

Tja, wat moet u als betrokken pedagoogchelaar nu met dit verhaal? 'Don't try this in your classroom', zou ik zeggen, het levert alleen maar onrust op, bij de leerlingen en bij collega's die zich zullen afvragen wat er in u gevaren is. En reken maar dat die gekkigheid thuis ook doorwerkt. Waarschijnlijk bent u, wanneer u meer dan vijf jaar in het onderwijs werkzaam bent, ook te oud om nog echt grote veranderingen aan te kunnen. Mocht er echter diep onder de rimpelloze oppervlakte van uw gemoedsrust een kikker beginnen te kwaken die binnenkort allemaal onvermoede krachten naar boven doet komen, kijk een beetje uit. Begin voorzichtig met een cooling down van warme liefde naar lauwe liefde. Bijvoorbeeld zoals de schoolleider deed in het kader op de volgende pagina.

Jan Ruigrok is als interventieacrobaat verbonden aan Rigardus, info@rigardus.nl

Een e-mail vol lauwe liefde

Brief van de rector van het Frank Farrelly College

Aan de leerlingen van onze school

Beste leerlingen,

Vorig jaar hebben we gewerkt aan een schonere school. En we moeten toegeven: dat is grandioos mislukt. Als het al werkte, was dat maar voor even en de sfeer werd er niet beter van. Velen van jullie vonden het niet leuk aangesproken te worden op rondslingerende pakjes, zakjes en boterhamresten. Regelmatig hoorden we jullie zeggen 'we zijn er toch niet om de rotzooi van anderen op te ruimen?' Leraren vonden dat ze door jullie aan te spreken veranderden in zeurderige mopperaars. Dat is voor hen niet leuk en het laatste wat wij willen, is dat jullie les krijgen van mopperkonten.

Wij stoppen daarom met het aanspreken van jullie op het maken van troep. Binnen onze school hebben wij nu eenmaal te accepteren dat jonge mensen anders aankijken tegen een schone leefomgeving en we moeten daar niet moeilijk over doen. Zo werkt het puberbrein nu eenmaal. We hebben er het volste vertrouwen in dat jullie er over tien jaar anders tegenaan kijken. Wel moeten wij als schoolleiding bepalen hoe we hiermee omgaan. Jullie hebben recht op een schone, hygiënische school. Ook de leraren vinden een schone school belangrijk. Zeker nu we in deze tijd van het jaar veel basisschoolleerlingen op bezoek krijgen die willen weten of onze school een fijne school is. Als ze dat niet vinden, gaan ze naar andere scholen en dat kan betekenen dat er in het nieuwe schooljaar voor een aantal van onze fantastische leraren geen plek meer is.

Om deze redenen ben ik in onderhandeling met schoonmaakbedrijven over het inzetten van extra schoonmakers. Ik verwacht dat we uitkomen op een contract waarbij driemaal in de week twee of drie extra schoonmakers ingehuurd worden. Zij zorgen er na 4 uur voor dat iedereen de dag daarna weer in een schone school aan het werk kan. Het is wel even zoeken geweest waar ik het geld vandaan haal, maar ook daar zijn we uitgekomen. Voor jullie is het goed om te weten wat jullie daarvan gaan merken. Als het contract kost wat ik verwacht, betekent dat dat het schoolfeest met kerst geschrapt wordt. (Dat scheelt ook weer een hoop troep erna). Ook de excursies in mei naar de Efteling en de werkweek van de derdejaars gaan dan niet meer door. Het geld dat al is gestort voor de werkweek, wordt natuurlijk terugbetaald.

Als ik niets van jullie hoor, neem ik aan dat jullie akkoord gaan met deze plannen. Mochten jullie hierover willen overleggen, dan kan dat. Op 6 februari heb ik tussen 3 en 5 uur tijd en ruimte gereserveerd om onder het genot van een hapje en een drankje mijn plannen met jullie te bespreken. Als je hieraan wilt deelnemen, kun je dat laten weten aan mijn secretaresse mevrouw Van Maarseveen en mocht er na afloop wat rotzooi achterblijven, geen zorgen, dat ruimen wij wel op.

Met vriendelijke groet,

De rector